Број 189. У Новом Саду у четвртак 23. августа 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Србија у очи скупштине.

Има врло озбиљних политичара, који су уверени, да је Србија запала већ у таке неприлике, из којих нема излаза. Скупштина што долази, показаће величину тих неприлика, али и снагу отпора.

Једно је сигурно: Србију може да извуче из неприлике само велики одређен програм, као што је невоља њена велика. Зло је отело тако радикално маха, да ту могу помоћи само радикални лекови. Ох тај радикализам! Да га нема, требало би га у овај пар створити за Србију. Ситуација је тамо у сваком погледу тако заоштрена, да не трпи компромиса. Унутарње, спољне и финансијске прилике подједнако су тешке.

Спољна политика, баш и кад је начелно добра, може да покаже успеха само онда, ако је у земљи ред, задовољство, ако државне финансије нису растројене и ако је — барут сув.

У унутарњој политици може се већ лакше, кад се хоће. Треба задовољити народ. Народ задовољан, сигуран, слободан, жртвује без великог устезања оно, што се од њега тражи за уређење финансија и војске. Ићи народу ускос и одржавати га у вечитим трзавицама са неким компромисима, који се никоме не допадају, убија дух, полет и снагу народа.

Уредити данашње финансијске прилике у Србији, то је већ мало теже. Напредњачки министри, који су до сад владали Србијом, као да су учили економске и финансијске науке код — гусеница. А исцрпели су све изворе и потрошили фондове и направили толико дуга; колко је само ишло.

Е сад изволте ви!

Србија је такав финансијски болесник који — једва има зашто да купи лек. И то је управо ужас у целој ситуацији. Јер како да почне лечење?!

Са свију страна вичу: Штедња, штедња! Не велимо да се не може штедети. Али штедети треба само у оним границама, да се тиме не руши оно што већ постоји, а добро је, нити да се штедњом спречава даљи напредак земље. Јер је таква штедња — убијство, а не штедња. Није оно штедљива домаћица, код које домаћи гладују, него која уме да спреми оно исто, ал јефтиније и код које се не разврлачи. У том оквиру, може се у Србији без сумње доста учинити, и треба да се учини, али — то је врло мали део онога, што може да поправи финансије Србије.

Они, који вичу: штедња, штедња, имају на уму и смањивање државних расхода у опште. Нама изгледа да су то две ствари и да се буџет не може много смањити, а да се не доведе у питање све. Јер би то била ситна, писличарска политика, која не би помогла садашњости, а упропастила би будућност.

Буџет Србије је ове године 74 милијуна динара. Одатле иде преко 20 милијуна на дугове, 17 милијуна на војску. И шта остаје на све остало? 40 милијуна. Шта се ту може много заштедити?

Дугови су ту и преко њих нико не може превући потез. А војска? Изгледа да ће се моћи милијун два заштедити, па да војена снага Србије не изгуби квалитет. Ал хоћел се моћи ићи даље? Виктор Хиго је рекао једном приликом: „Данас треба здерати завесу са олтара, па је употребити на војене цели и привијати њоме ране“.

У Старој Србији кољу српску браћу, а преко границе упадају јој сваки час Арнаути. И док се са једне стране може нешто заштедити, питање је: да ли на другој страни не треба попунити све оно што недостаје? И може ли се војени буџет смањити са $5^1/_2$ мил. динара, а да се не промени цео систем војске?

У Србији се троши данас на читаво министарство пољопривреде ни пун $1^1/_2$ милијун динара. На 74 милијуна издатака, $1^1/_2$ милијун на пољопривреду, а овамо је Србија пољопривредна земља првог реда. Ту се врло слабо храни она крава, од чијег млека треба да се исхрани скоро цела кућа. Нама изгледа, да би било мало, јако мало, кад би се издатци за пољопривреду и удвостручили. За неку годину они треба и да се утроструче.

Србија као пољопривредна држава, са данашњим њеним примитивним обрађивањем земље, и данашњим њеним фелама сточарства и т. д. није у стању да покрива трошкове и расходе модерне државе. Докле год се ово потпуно не схвати, и не почне се најозбиљније с те стране радити, све донде нема српским финансијама радикална лека.

Вара се сваки, ко мисли, да ће Србија импоновати страном свету, или икоме само штедњом. Јер док на једној страни штеди, мора на другој страни показати, да схваћа оно што долази и да за своје животне интересе и будућност своју не преза од жртава. Сићушни програми неће подићи Србију. Њој треба велики озбиљан програм. Цинцари су већ у пола упропастили земљу, са цинцарском политиком се неће сад више помоћи.

Кад би се паметно и плодно почело улагати у привреду, то би и народ довело до осведочења, да има неког излаза, а то би и на страни подигло земљи кредит. Јер би се и на страни стекло уверење, да ће та богата земља сваке године све то више извозити, а да ће све то мање увозити, јер би то морало наступити, чим би се развијала у земљи пољопривреда и индустрија. А повећање извоза, и саразмерно умањивање увоза, морало би дићи земљи кредит.

Већ сам озбиљан рад на томе, подигао би поверење Србије на страни. И она би нашла тим пре и потребног зајма, да се извуче из ове грдне кубуре у коју је увалише напредњачке владавине. А и народ не би презао од жртава. Само дабогме: било би потребно да добије и гаранције, да се већ једном мисли озбиљно и да је искључена могућност, да после новог зајма и нових терета, дођу и опет напредњачки финансијери на управу.

Ко је крив рушењу наше автономије
и
ко изазива мешање угарске владе у нашу автономију?

I.

У пређашња два чланка јасно смо доказали управо незаконитост наших највиших автономних власти. Доказали смо, да је и само њихово битисање незаконито и сваки њихов рад незаконит а одлуке њихове ништавне. Доказали смо, да је образ њихов и автономни резон заповеднички од њих тражио, да се одреку незаконите власти и принуде угарску владу, да што пре сазове сабор, који ће изабрати законите власти и увести реда у нашу разривену автономију. Изјавили смо, да не одобравамо призиве против решења наших највиших власти, али смо

ПОДЛИСТАК.

БУБАЊ.

Бајка грофа Лава Толстоја.

(Свршетак.)

И доглавници војводини одлучише, да Емељан око двора ископа реку с пристаништем, а у реци да плове лађе.

И војвода дозове Емељана, па му изда нову заповест.

— Сутра, рече, мора бити готово све, иначе ћеш погинути.

И Емељан дође кући забринут.

— А што си тако брижан? питала га жена Да ти нису дали нову заповест?

И Емиљан јој исприча све.

— Кажем ти, заврши он, да морамо бежати.

Али жена се и сад противила томе, напомињући му поново, да је узалуд сваки покушај, кад војвода има толике своје слуге.

— Иди, па спавај. А сутра урани, рече она, па ће све бити у свом реду.

И кад зора беше заплавила, жена пробуди Емељана.

— Иди у варош, рече она, па ћеш видети, да је већ све готово. Само близу пристаништа има гомилица земље. А ти понеси собом лопату, па је разнеси.

И Емељан оде. А кад је дошао у варош, виде он, на своје велико чудо, широку реку, како тече око војводина двора, а по њој плове мање и веће лађе. А не далеко од пристаништа угледа гомилицу земље, те ти прионе, па је разнесе.

И кад војвода устане, погледа он брзо кроз прозор и запањи се од чуда Видео је валовиту, дугу и широку реку, а по њезиној сребрнастој површини где плове лађе. И он се страшно љутио. Љутио се, што нема узрока да убије Емељана. И он одма дозове своје слуге и стаде се договарати.

— Измислите, рече он, што Емељан не може учинити. Јер, све што смо до сад измислили, није нам помогло, да ја дођем до лепе мужикове жене.

И после подужег размишљања рекоше слуге:

— Дозови Емељана и заповеди му, да оде у Незнамкуда, па да отуд донесе незнамшта. И из те нам клопке неће умаћи. Јер нек оде било куда, па нек донесе не знам шта, ти ћеш увек моћи рећи, да није био на праву месту, и да није донео оно, што треба. И онда ћемо га моћи погубити и узети му жену.

И овај савет допадне се војводи.

— Но, та вам је паметна — рече он.

И он дозове Емељана и рече му:

— Иди Незнамкуда и донеси ми незнамшта. И ако ми не донесеш погубићу те.

И Емељан оде кући, па исприча својој жени, шта се збило.

И жена се замисли.

— Но, сад је војвода, рече она, сам себи јаму ископао. Сад само ваља да будемо паметни.

И мало после продужи она:

— Теби предстоји далек пут. Ваља да одеш до наше мајке, најстарије матере мужика, и да од ње испросиш милости. И она ће ти дати једну ствар, с којом ваља да се вратиш право војводи. Ја ћу међутим већ бити у двору, јер сад већ нећу моћи да умакнем испред тих грабљиваца. Они ће ме на силу одвући, али не на дуже време. И ти, ако се будеш у свему владао, како ти буде рекла мајка, наскоро ћеш ме ослободити.

И Емељан се спреми на пут. Жена му даде торбу и у торби хлеба и преслицу.

— Преслицу ћеш, рече, дати мајци. То ће јој бити знак, да си мој муж.

И Емељан се опрости са својом женом и оде. Дуго је тако ишао, док је дошао до једне велике и густе шуме. У шуми беше мала ко-

показали извор и узроке тим немилим појавама и тражили, да сви заједнички, без разлике странака, приионемо, да што пре те несретне појаве спречимо и за будућност онемогућимо, избором законитих и праведних власти, у којима би били заступљене све странке.

Не велимо ми, да се онда не би нико више нашао, ко би утицао на угарско министарство.

Не, тога би зацело и онда било; али би то био ванредно редак случај, кога би сви, без и најмање извине осудили. Данас је посве друкчије. Незаконите власти присвајају себи права, која немају, гоне своје противнике и осакате их где год могу. Па зар да се толико онда чудимо, што неправедно нападнути мирно све то отрпи, а за то само, што је то учинила тако звана наша највиша „рођена“ власт? Зар незаконито решење, не праведну одлуку може мирно сваки да отрпи само за то, што је неколико властољубаца и политичких пропалих величина незаконито присвојило себи наше највише автономне власти, па одатле руше автономну зграду нашу а упропашћује своје политичке противнике?*) Ми отворено кажемо, наше би се највише власти с правом могле сравнити с политичким дахијама. Ко нема законита ослонца за своју позицију, тај је узурпатор, а одатле до политичког дахије само је корак један.

Но да пређемо на она два капитална примера Малеш-Горкова, којима би хтее да докаже, како су радикали лажни родољуби и лоши бранитељи наше аутономије. Уз то би узгред хтео да нас престави и као просте трабанте владике Змејановића и присне пријатеље Емилијана Радића. Да ли Емилијан Радић има, и колико има личних пријатеља међу вршачким радикалима, нама је непознато; но ми јако сумњамо да има и једног. Но нека нам ти подметачи рекну, када је и гди је „Застава“ бранила ил' славила протосинђела Радића? То ми нисмо никад чинили. Па ко нас онда сме називати пријатељима његовим? Ако когод сматра, да га је бранила конзисторија вршачка, тај нека с њоме то питање расчисти. Судбина Емилијана Радића ништа нас се не тиче, јер странка радикална нема и није ни имала никакових веза с њиме. А што се тиче епископа Змејановића, нит је он наш трабант, нит наш покровитељ; нити ми његови. Богу хвала, радикална странка на чврстим је ногама, те не треба покровитеља. Када је епископ Змејановић клерикалце и либерале мазио а радикале гонио и газио, онда је био и „паметан и савестан“ епископ; а када је престао гонити их, тада вам је, ал тек тада и од тада од једном — свакојаки. „Његовој заборавности“ нужно би било, епископа Змејановића и опет мало, онако ма узгред, оцрнити код владе, како је савезник и патрон радикала, тих „мађарождера и револуционара“, који убијају краљеве у Србији а припремају буну у Босни и Херцеговини, не би како олакшали ситуацију свога патрона у Пешти и у Бечу. Знамо ми врло добро, како су и нас „лепо“ описала та ваша браћа и савезници у Будимпешти, пред полазак одбора деветорице — министру Селу.

Знамо ми то, ал' се не срдимо, јер каква кошница — онаке и челе! Толико вам напоменусмо, тек толико, да знате — да се знамо! а сад да пређемо на сам истакнути случај.

Незаконити саборски одбор, по урођеној безобзирности пронађе од једном г. 1898. да се наредна епарх. скупштина не сме сазвати, док њему не пријави сазив и не добије од њега дозволу за скупштину. Ова је одлука саборског одбора посве незаконита и против јасног и слова и духа наших закона. То је признао тада и „Браник“.

Незаконитом саборском одбору није угодно било кретање епархијских скупштина, јер су неугодне биле председнику саборског одбора, против „Његове Заборавности“. Та одлука саборског одбора проглашена је од свих органа народних странака незаконитом, али је она нужна била за одбрану неправилности тога вајног саборског одбора.

Када је административни одбор вршачке епархије сазвао епархијску скупштину, саборски одбор му је запречио то, док прво не пријави сазив саборском одбору и ако то није законито. Већина административног одбора вршачког није хтела да поклони главу пред наредбом саборског одбора, која се коси са законом, и позивајући се на потврђене автономне законе, известио је министра председника, да неће да се покори самовољном и незаконитом поступку незаконитог саборског одбора. То је тај злочин, који је учинио административни вршачки одбор.

Саборски одбор се начинио хајдуком, узео сикиру и стао пред врата скупштинска, па неда епархијским члановима унутра. Па опет није он крив, ништа он није крив; криви су само и само домаћини, који известише министра, да хоће по закону а не по саборском одбору. Мучно је то, али је у много мањој муци ишао др. Вучетић, те рекурирао на министарство.

Када је пашовање наметсаборског одбора превршило сваку меру, покренуле су се силне општине, да се притуже влади и краљу на неправде, које нам чине и власти угарске и власти наше автономне. Када се не поправише наше автономне околности, притужише се и наши саборски посланици краљу нашем на неправде угарске владе и власти наше. Истина је, нико од њих није тражио, да влада или круна збаци тај саборски одбор или ту владу, нити да преиначи одлуке власти; нико није тражио мериторну одлуку, нити мешање њихово у наш спор; него су тражили слободна сабора, који би све те неправедности отклонио а повреде санирао. Тај поступак једино је и коректан. Али се показало том приликом и то, да је тај одбор морао много згрешити, када су толике корпорације на њега прстом упирале и тражиле сабора, који ће да њега збаци. Посланици и општине нису ни смеле друго што тражити а поједине нападнуте и оштећене партаје нису требале друго што тражити. Но тешко Марку у злу добра чекајући. Узалуд исчекујући сабора, многом је преврило и многом ће и преврити и он ће учинити оно, што ми сви неволемо ал' што он у праведном гњеву, мисли да мора учинити обране своје ради. Но ево ми отворено тврдимо: *да садањи саборски одбор и из урођене злоће и* **хотимице** *чини неправде да изазове протесте и призиве на угарско министарство и тиме пружи прилике угарском министарству, да се умеша а народ да денунцира, како је још* **незрео** *за автономију, јер его сам напада* **своје** *највише власти и изазива мешање иноверне владе. Промени владо изборни ред? дај нам калуђерску автономију моју, јер народ је незрео!* То је значај, то циљ свију незаконитих и неправедних одлука саборског одбора.

Добро би било, када би цео народ био с тиме начисто и стао на пут тој нитковској политици, а избегавао сваке призиве на угарску владу и не натрчавао на тај лепак!

Тако та ствар стоји чесна господо око „Браника“. И сада нам одговорите: Ко је управо жалоснији Србин, да ли увређена странка, која се брани и несвесно иде на руку мешању страних власти или наша жалосна рођена највиша власт, која свесно тако ствар удешева, да тешко има друга излаза него улетити у подметнуту клопку и ићи — министарству?!!

Н—д.

*) Требало би да отрпе, ал докле да их доводимо у такво искушење. Та ено није могла да отрпи ни новосадска општина под председништвом др. Илије Вучетића.

Немири у Албанији.

Под овим натписом пишу »С. П. Вједомости« ово што долази:

Најнемирнији и најразузданији елеменат на балканском полуострву су балканска племена: Клименте, Готи, Гашани, Красничани, Руговци, Малесорци и др. Они заузимају простор од Скадра, у источном делу Црне Горе, па до Шар планине и Дибра, а то је средиште југозападне Старе Србије с Пећском, Ђаковском и Призренском долинама. На том простору свршавају се ужасна и нечувена насиља и зверства над православним српским народом. А тај крај је неприступачан за европске путнике. У њему се извршују таква дивљаштва, о којима ми немамо и не можемо имати јасне представе... Али силу и терет њихов осећа несрећни српски народ...

Племе Руговци граничи са српским пле-

либа. И он уђе унутра. А кад тамо, а крај преслице седи стара жена — мајка мужика — и горко плаче. А кад виде њега, запита га, шта жели И Емељан јој пружи преслицу и рече, да га је послала његова жена. Старица поста још блажа и стаде га испитивати. И Емељан јој исприча сав свој живот. Причао јој, како се оженио, како је радио тешке послове у војводе и како су му сад заповедили, да донесе незнамшта.

И старица пажљиво слушала, а затим рече:

— Одмори се, синко, и једи што, биће то већ све добро.

А кад се Емељан одморио, даде му старица једно клупче и рече:

— Узми ово клупче, па га ваљај пред собом и иди за њим. Теби предстоји далек пут, чак до мора. А на морској обали ћеш наићи на велику варош. Отидни тамо и настани се у последњој кући. И тамо ћеш наћи, што ти треба.

— Али како ћу ја познати праву ствар? питао је Емељан.

— Кад видиш једну ствар, од које стрепе сви људи више но од оца и матере, то ће бити оно, што тражиш. Узми ту ствар и отидни с њоме војводи. Па ако ти не да твоја права и твоју жену, а ти удри по њој, а после ју разлупај и баци у воду. И онда ће све бити добро.

И Емељан се опрости с мајком, стаде гурати клупче пред собом и иђаше за њим. И тако дође до мора, где угледа велику варош. И он оде у последњу кућу, па замоли за конак. Кад ал' у саму зору, пробуди Емељана силно добовање. И он скочи, па истрчи на улицу, откуда се чуо бубањ. А на улици виде он једног човека, који имађаше пред собом неку округлу ствар, која с обе стране превучена беше кожом, а у рукама му две палице, којима бије, а при том га сви слушају и иду за њим. И он запита, како се зове та ствар, а они му рекоше:

— То је бубањ.

И Емељан стаде молити оног човека, да му да бубањ, али онај не хтеде дати. И Емељан иђаше за њим до дубоко у ноћ. И кад онај заспа, Емељан зграби бубањ и побеже. И тако је дуго јурио, док је дошао у варош. Хтео је да види своју жену, али је не нађе код куће, јер су је одма после његова одласка одвукли војводи. И Емељан оде војводи и замоли да га пријаве. Али војвода му поручи, да дође за који дан. Но Емељан се не даде одбити.

— Ако ме војвода не прими — претио је — уђи ћу и без његова допуштења.

И војвода одма изиђе.

— Где си био? — питао је војвода.

И Емељан каже име места.

— То није оно право место. А шта си донео?

Емељан хтеде да покаже бубањ. Али војвода викну:

— Нисам то хтео.

— Тако, рече Емељан сад ћемо видети.

И он изиђе на улицу и стаде бубати из све снаге у бубањ.

И тек што удари неколико пута, а цела војска војводина пређе на Емељанову страну и указиваше му све почасти и слушаше његове заповести. А војвода сав усплахирен дотрчи на прозор, те стане грдити своје батаљоне и заповедати, да се њему врате. Али нико да га послуша, но сви иђаху за Емељаном. И кад војвода виде то, он ти врати Емељану његову жену и замоли га, да му преда бубањ.

— То неће бити, рече Емељан. Сад ћу да га раздрускам и да га бацим у воду.

И он оде до реке, баци бубањ у воду, узе своју жену и оде кући.

И од то доба престаде војвода теретити мужика тешким пословима и иначе га узнемиривати.

И Емељан поче живети мирније и задовољније, заборављајући на пређашња зла времена.

С руског З. В.

меном Васојевићи. Албанско племе има около три хиљаде војника, којима се може придружити за 24 сата 10—15 хиљада других албанских племена. Од незапамћених времена већ, налазе се Руговци у непрестаном непријатељству с Васојевићима, тако, да не прође ни једно лето без људских жртава. 1898. год. пало је 21 мртвих и 19 рањених Васојевића, а Руговаца и других Арбанаса, који су нападали на Васојевиће са 10 хиљада бораца, пало је рањених и мртвих више од 300. И таква изненађења стварају Албанези и у данашње дане.

»Мокра Планина«, која припада Васојевићима, Шекуларцима и Величанима, граничи се с Руговцима. Шекуларци и Величани живе лети на тој гори са својим стадима и скупљају сено, што ће да послужи као пића на зиму. И неколико хиљада Руговаца одлучише се, да нападну на Шекуларце и Величане, да би их спречили у купљењу сена или, у крајњем случају, да спале сено, кад га ови скупе. Руговици чине то у намери да отму гору од Шекуларца и Величана, те да је употребе за своја стада. Турске власти предлажу Величанима и Шекуларцима, да приме одштету за сено и пашу за ту годину, па да напусте Мокру Гору и тако избегну крвави судар. Али ови не ће на то да пристану, јер знају, да је то замка, у коју би запали, кад би пристали на предлог турских власти. Требало би дакле само примити предлог турских власти и уступити гору Албанезима, па да турске пограничне власти године, што долази, не пусте Србе са њиховим стадима на пашу, која је од искони њихова.

Величани и Шекуларци знају то врло добро. Сад или после, данас или сутра, њима свакако предстоји, да проливају своју крв, да би сачували своја права од дивљих Албанеза. И они се тврдо одлучише, да не уступе ни Турцима, ни Албанезима. А у том их подржава енергично и војвода васојевићски — Л. Војводић. И због тога прикупља се око Мокре Горе наоружана војска како од стране Васојевића, тако и од стране Руговаца и Албанеза, и сваки час је очекивати крвави судар, који може да буде од веома жалосних последица за мир на балканском полуострву. С тога би турске власти требале озбиљније да промисле о овој ствари, те да увеличају пограничну стражу и разгоне албанске разбојнике и тиме за времена спрече могуће заплете. З. В.

Нови Сад, 22. августа.

Из Тителa јављају, да су се тамо јуче искупили бележници свију општина шајкашког изборног среза, те су „одушевљено и једнодушно“ кандидовали за посланика шајкашког изборног среза др. Стевана Заку, садањег посланика Шајкашке. Незваничног света било је врло мало. Говорило се било и о другим кандидатима, нарочито о дру Милосављевићу из Суботице но они се не јавише. Сигурно их је жао „изборних трошкова“, који би били без успеха, јер су г. г. општински бележници и солгабирови већ „дали реч...“ Чудновато, да су и при „чистим изборима“ сва господа чиновници и опет тако „сложни и једнодушни.“ Бадава, такве слоге и једнодушности као међу њима, нема нигде. Ко их је само то тако лепо сложио; као на — команду.

Политички преглед.

Угарски сабор. У седници угарског сабора од уторника изнео је министар-председник Сел, да ће се сабор закључити и разрешити 9. о. м. п. н. Брзо за тим обавиће се избори за нови сабор.

Руски цар у Данској. Руски царски пар стигао је у Хелзингер у походе данском двору. Чланови краљевске фамилије данске дочекали су руски царски пар свечано и састанак је био најсрдачнији. Цар Никола праћен мушким члановима данске краљевске фамилије, прошао је поред почасне компаније а војна капела је свирала руску химну. За тим је сео на сеператан воз и одвезао се у Фреденсбуршки дворац. Народ га је одушевљено поздрављао.

Кинески принц Чун у Берлину. Како јављају, кинески принц Чун кренуо се за Берлин. Немачки цар је попустио и дао известити принца Чуна, да ће овога самог примити у аудијенцију, а присутан ће бити само један тумач. Принц Чун чим је добио овај извештај, одмах се засебним возом кренуо са својом пратњом за Берлин. Као што се види, немачки цар је попустио, а попустио је за то што је морао. Видео је, да је и опет био пренаглио, те ударио главом о зид, а не Кинез теменом о тле.

Рат између Енглеске и Транзвала. О догађајима на бојишту нема никаквих нових вести. Из Америке јављају, да је тамошњи милионар Саболе наоружао и потпуно снабдео свачим 52 добровољца. Ови ће из Њујорка доћи у Француску, а одатле заједно са 600 француских добровољаца отиловити за јужну Африку. Сви ови ће путовати као приватне особе, да би тиме избегли свако протестовање Енглеске. Своју војну опрему добиће тек на броду, који ће их одвести за Кап.

Вести из места и са стране.

За сазив сабора. Пишу нам из Т. Бечеја: „У данас одржаној ванредној скупштинској седници једногласно је одлучено: образложеном представком умолити што скорији сазив нашег српског народно-црквеног сабора са свима ујамченим му правима, како би сабор краја учинио и на пут стао нередима и неправилностима, које коче точак правилном развитку нашег автономног, црквеног и просветног живота.“

Леп пример. Поштански и телеграфски чиновници решили су да зараду своју од 12 дана предаду као дар, да се санитетска спрема српске војске коју је пламен уништио, опет набави. Начелник поште и телеграма известио је о томе меродавне и изјавио да ће поштански и телеграфски чиновници на тај начин притећи у помоћ са даром од 33.000 динара. Управа поште и телеграма сваког првог послаће један дан плате својих чиновника и тако ће цела свота бити исплаћена за 12 месеци. Ово је свакако леп пример!

Изумрла мушка лоза. Угарски министар-председник и председник угарског горњег дома издали су објаву, да је мушка лоза барона Карла Влашића и барона (грофа Ђуле Јелачића) изумрла. Ко би хтео противно да докаже има у току шест месеци да пошље сва сведочанства и исправе о томе на председника горњег дома или министра-председника. После овог рока неће се примити никакви утоци и утврдиће се да је наследно баронство ових породица изумрло.

Папа за Хрватство. Сви талијански листови бране Далматинце и осуђују папу, који хоће институт Сан-Гироламо, да преда Хрватима. Овај институт основан је за целу „илирску народност“, дакле за Далматинце, Славонце и Бошњаке католике. То стоји јасно и у самом напису на институту још из године 1655. што се и данас јасно прочитати може. Па и у основном писму од 1453. стоји јасно, да Далматинци имају исто право на институт као и Хрвати и Славонци. А папа је међутим дошао и хоће самовласно све ово да уништи, јер у његовој були се изрично вели: На место досадањег института оснивамо ми: „Collegium Hicronymianum“ за хрватску народност, у њега да се примају они, који ће се образовати за свештенике, но који су порекла и језика хрватског. И талијански листови веле: по све је природно што се Срби Далматинци католичке вере томе одупиру. Ствар ову решиће талијански судови, а нема сумње, да ће је решити онако, како је право.

Како изгледа принц Чун. Једна једина особа примљена је од принца Чуна у аудијенцију. То је француски журналиста Улар, који се већ бавио у Кини, много о тој земљи писао, а и кинески језик изучио. Улар вели, да је принц Чун мали и слабуњав, мрко-бледе коже са ванредно нежним рукама, али са грдним челом, у опште глава због своје величине не стоји ни у каквој хармонији са телом. Принц Чун има велике озбиљне очи и меланхолична уста. Изглед му је болећив; чело и нос као да су му знојем обливени. „Принц Чун је, вели Улар, несретна лутка, коју ношају по свету“. Улар је разговарао и са пратњом принчевом, која је врло незадовољна, што се морала кренути на овај пут. Један од њих рече, како није имало смисла шиљати царевог брата па овај пут, због убиства за које цар није крив. Убијена је једна уш, нек одговара песница, која ју је убила. И у Европи има убица, па е за то не шиљу изасланици. Пратња Чунова састоји се из правих Кинеза, лепа и снажна телесна развића и човечије снаге.

Прослава султанова у Босни и Херцеговини. Прошле године хтели су босански и херцеговачки мухамеданци да прославе 25-годишњицу султанову, но земаљска влада им је забранила. И ове године хтели су да прославе дан ступања на престо султанов. Но котарски предстојник у Травнику Марић призвао је прваке тамошњег мусломанског народа, Хамби бега Хасанпашића, Мустај бега Ибрахимпашића и Ахмед бега Хафизадића, тражио је од њих да потпишу записник, по којем одговарају за сваку видљиву прославу и за то, ако би ико од мусломана осветлио своју кућу или извесио заставу тога дана. Ови нису хтели да потпишу, да не могу одговарати за све, но нико није осветлло своју кућу јер се бојао гоњења. Само у главној џамији у Травнику одржана је молитва. Пре дана прославе по налогу политичке власти, поделила је војна месна управа војницима оштре патроне и оштро оружје, са налогом да буду спремни, ако би хтели мухамеданци да што покушају. Ово је све раструбљено великим звоном, како би се народ застрашио. О овој ствари проговоримо опширније у једном од идућих бројева.

Слике из бурског рата. Једнога дана генерал Бота диктира нешто своме секретару. Улазе у шатор два Бура. — Добар дан, генерале. — Добар дан, пријатељи. Бури ћуте и чекају, да их генерал упита, чега ради су дошли. — Седите, пријатељи. Нема столица, али ћете наћи суво место на трави. Бури седају, држе пушке међу коленима и шешир у руци. На питање један од њих почне причати да су заробили два Енглеза на овај начин: — Мој друг и ја изишли смо јутрос да мало прошпијонирамо. Прешли смо кроз Колензо, да видимо, да се где није сакрио који Енглез. Изишав из вароши упутимо се жељезничком пругом и опазимо с друге стране два човека. Нисмо ни обраћали пажњу на њих, мислећи да су од наших, јер су били обучени као и ми и на коњима с дугачким реповима. Кад их стигнемо, један од њих ослови мога друга, који, чим онај отвори уста, одмах окрене на њ пушку и повиче „Горе руке“. Један Енглез баци пушку, а онај други наже бежати. Ја тада сиђем с коња да га убијем, а лако би га убио, ђенерале, јер сам стари стрелац. Али ми паде на ум, што да га убијем? То је човек као и ја, па и ако је Енглез, сад само мисли како ће спасти живот, а не може да се брани. Тада ја испалим на његовог коња. Кад сам дошао на место коњ се опружио мртав, а човек стоји и чека да се преда. Ако сам учинио глупост, генерале, опростите ми. Мислио сам, да је онај човек божје створење као и ја што сам.

— Приликом одступања Бура испред Енглеза, стари један Бургер заостане, јер није могао да на време узјаше свога коња. Ноге су му биле веома слабе. Он се сакрије за једну стену. Пред њим се одједном појаве два енглеска војника, које је водио један официр. Сва тројица су се пела уза стену врло обазриво и пажљиво. Кад се примакну близу скривеном Буру, он викне из све снаге: „Горе руке“. Изненађени Енглези одмах побацају своје пушке. Не излазећи никако из својега заклона, Бур им заповеди, да иду напред пред њим. Он онда изађе иза стене и с муком се попне на коња. Енглески официр тек тада види, чији је заробљеник. Бур их одведе сву тројицу своме ђенералу. — Генерале, заробио сам три Енглеза. Ево их из вашег шатора. — Шта рече, три Енглеза? А колико је вас било? — Ја сам. — Па како си их, до врага заробио? Ти се једва држиш на ногама. — Истина је, генералу. Најпре сам их опколио, па сам их онда похватао!

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 22. августа.

Берлин. Најстарије удружење трговаца поднело је влади акт, у коме каже, да је нова царинска тарифа тешко оштећење код свију производника.

Београд. Министарски савет смањио је војни буџет са $5^1/_2$ милиона дин.

Потсдам. Принц Чун стигао је јуче после подне овамо, данас ће га примити немачки цар.

Трговина.

НОВИ САД, 22. авг. 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·45—— н. Пшеница средња фор. 7·20—30 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови фор. 5·60—80 Зоб фор. 5·80—6 новч. — Кукуруз у зрну фор. 4·70—80 ф. нови у клипови ф. 2·——

Маст 48 фор. Сланина сува 48 фор. дебела пакена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	29—31 нов.	
„ лаки . . .	27—28 нов.	

Све од 1 килограма.

ОГЛАСИ.

ГГ. гостионичарима и трговцима вином

јављам да ћу око 20. септембра по рим. к. обдржавати бербу на својих 9 јутара винограда, засађених американском лозом у Каменици.

Пошто ми сопствена манипулација с вином у Каменици због удаљености ове од Ирига не иде у рачун, то сам вољан целокупни виноградски род од 9 јутара у вину за 1—2 новч. по литри јефтиније продати испод цене, која за време бербе у Каменици владала буде.

Моји насади амер. винограда су на познатом каменичком земљишту Провалији, а најближе главним друмовима и самом месту Каменици, с тога позивам гг. гостионичаре и трговце, који би желили моје винограде видети и гледе продаје вина самном уговарати, нека се јаве до 20. септембра по рим. кал. у мојој кући у Каменици. Винске врсте грожђа у мене су највише: ризлинг, бела и црна скадарка, сланкаменка и др.

У Иригу 30. августа 1901.

539 2—3 **Др. Сава Мирковић.**

ГАЛАНТЕРИСКА НИРНБЕРШКА И ПЛЕТЕНА ЕСПАПА ТРГОВИНА

Д. П. РАНИСАВЉЕВИЋА

У ПАНЧЕВУ

потребује два млађа спомоћника, и шегрта. 522 3 3

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 38—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

АПОТЕКАРСКОГ ПРАКТИКАНТА

тражим за моју што пре, који је **Апотеку**

6—8 гимназија свршио, са повољним условима.

К. РОГАЧИ, апотекар, у Великој Кикинди.

1—4 541

„AREFACTOR“

предупређује најсигурније **трулеж дрвених зграда, стварање гљива, — искорењује плесан и влагу код зидова, односно суши влажне зидине.** Непадмашимо средство за **дезинфекцију за штале и свињске оборе.**

ФАБРИКАЦИЈА И ПРОДАЈА НА ВЕЛИКО

КОД ФИРМЕ

Bárdos & Brachfeld

велика техничка радња

Budapest, VI. Gyár-utcza 23.

Искључива продаја

за Бач-Бодрошку жупанију и Срем код

ЕМЕРИХА ДИЦГЕНА СИНОВА

ГВОЖЂАРСКЕ И ШПЕЦЕРАЈСКЕ ТРГОВИНЕ

370 У НОВОМЕ САДУ. 9—14

К. З. РОГАЧИ

ЛЕКАРНИЦА КОД СВ. СТЕВАНА

ВЕЛИКА КИКИНДА, БАНАТ.

Читај, узми, нећеш се кајати!

Наталија од ђурђица помада, млеко, сапун и пудер. Не само да улепшава лице и чини га за десет година млађим, а поред тога образ са свим очисти, да постане бео. — Јетрене и сунчане пеге, бубуљице, пришТеве, црвену и црну кожу и све нечистоће, одстрањује управо чудноватом брзином. Огребине, посљедице козица и боре (знаке старости) са свим се изравнају, а лице постаје као брашно глатко и румено као у младости. — 1 тегла велика ф. 1·25; мала 50 н., млеко 80 новч., сапун 50 новч., пудер (бео, ружичаст или крем) 1 фор.

Венера помада и балзам за растење косе. Мирне душе може се казати, да је то прокушано и најсигурније средство за растење браде, јер не само да предупређује опадање косе већ и тамо, где се показују делови ћелавости, израсте за кратко време, те постане бујна и лепа коса као у младости. Коса добије леп сјај и мирис. Успех је сигуран. Цена 1 тегли 1 фор. 80 нов., а поред тога балзам 80 новч.

Карборин, регулатор косе. До данас најбоље, нешкодљиво и најсигурније средство, које повраћа оседелој коси после кратке употребе, пређашњу природну боју, не бојадише нити косу, нити рубље. Одстрањује напротив несносни перут и предупређује опадање косе, даје коси најлепшу светлу смеђу и црну боју Цена једне велике боце 1 фор.

За оне који пате од стомака

КИНАПЕПТОЛ.

Многи и многи — хиљадама њих — који пате од стомака, траже скупе бање ради лека, без да много пута утехе нађу. С тога сваки онај, који хоће од те болести што пре да се опрости — нека узме **Кинапептол.** 1 боца 3 круне, 3 боце за целу куру 8 круна франкирано. 422 12—12

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор

СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА

У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

У ТРГОВИНАМА Г. Г.

Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 628 65—

Од више стотина припознатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

Млађег помоћника потребује трговина **М. СТОЈАНОВИЋА у ЋАЛИ.** Србин има првенство. Знање српског, немачког и мађарског језика. Ступање одма. 545 2—3

ЧИТАЈ!!

имање у Београду,

у Дубровачкој улици број 112.,

које доноси приход преко 200 динара месечно, са великим плацем, баштом, са добром виновом лозом родном, продајем из слободне руке. Услови су повољни. — Упитати

Г. Нешу Томића,

скадарска улица бр. 42.

1—10 554 БЕОГРАД.

Продаја куће.

Као наследница продајем кућу у **Каменици**, која се састоји из 4 собе са стакленим ходником, даље подрумом, качаром, опет једна соба, шупа, штала, у авлији једна соба са кујном а авлија је калдрмисана. Кућа се продаје из слободне руке без икаквог терета. Купац се може обратити на мене.

Милева Прица рођ. Ранковић

1—3 555 У РУМИ.

МИЛЕНИЈСКА ИЗЛОЖБА 1896: ВЕЛИКА МИЛЕНИЈУМСКА ИЗЛОЖБА.

Stahel & Lenner, Budapest

ФАБРИКА ТРИЈЕРА И ЗАВОД ЗА ПЕРФОРИРАЊЕ

V. Katona József-utcza 8., у близини кр. уг. западне жељезничке станице.

Препоручује ове своје фабрикате у најбољој каквоћи:

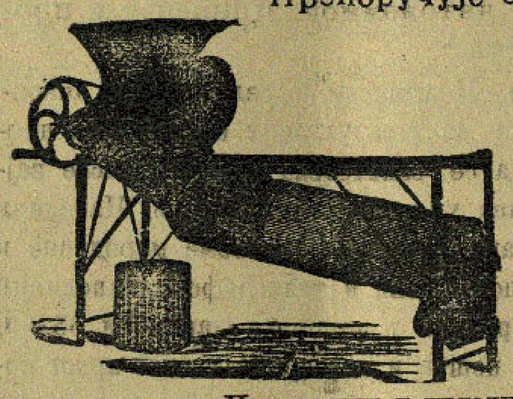

Тријера, који чисте пшеницу, овас или ражи од граора и кукоља.
Тријера, који треби овас или јечам и других семења из пшенице.
Тријера, који чисте и сортирају сочиво. Требе јечам и сортирају сочиво.
Цилиндри за сортирање.
Патенти тријера и машине за сортирање. Чисте и сортирају сваковрсну рану. Тријери системе Gutjahr & Müller или Mayer могу се према овом патентираном систему преиначити.
Тријер-цилиндре зи млине. Навлаке.
Бушених и засечених плехова за сваке занатлијске и пољопривредне потребе у разноврсним плеховима.

Ценовници и угледни каталози шаљу се на захтев бесплатно и франко. 328 7—10

Телефон 16—54. **Телефон 16—54.**

ОБЈАВА.

Попустили смо цену Ауерових светлосних мрежа за лампе данашњим даном, и то:

Ауерова светлосна мрежа „С“ кошта . . . **круна 1·—**

Ауерова светлосна мрежа „N“ кошта . . . „ —·80

Сваки потрошач гаса (плина), који је рад себи да осигура добру светлост, треба пазити:

Да није умањена снага светлости или сам стењак поремећен, да се очува цилиндар од пуцања и сличних недостатака, који се односе на нестручњачко руковање, недовољно регулирање и намештање сијалица, које се може само стручњачким поступањем одклонити.

Тога ради молимо у сваком таком случају, да се жалбе нами доставе, како би такове недостатке помоћу нашег школованог особља дали уклонити. Тај рад у таким случајевима **не стављамо никоме у рачун.**

Ауерово друштво доставља својим муштеријама светлосне мреже без повишице у кућу и узима од њих у промену налазеће се Ауерове лампе натраг, без да икад од времена на време, кад се десу репаратуре, да исте стављамо у рачун.

Будим-Пешта, 31. августа 1901.

Ungarische Gasglühlicht-Act. Gesellsch.

Patent Dr. Carl Auer v. Wolsbach

Budapest

VI., vaczikörut 3.

548 1—1

АУЕРОВА СВЕТЛОСТ

АУЕРОВА СВЕТЛОСТ

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.